

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การปรับปรุงและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมบริเวณกำแพงเมืองชั้นนอก
ในเขต เทศบาลนครเชียงใหม่ในครั้งนี้ได้ใช้แนวความคิดที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 แนวความคิดในการบริหารและจัดการศิลปวัฒนธรรมของรัฐ
- 2.2 แนวความคิดในการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมประเพณี
- 2.3 แนวคิดในการออกแบบผังบริเวณ
- 2.4 แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบการศึกษา เพื่อสนองแผนการปรับปรุงและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

2.1 แนวความคิดในการบริหารและจัดการศิลปวัฒนธรรมของรัฐ

แนวความคิดในการบริหารและจัดการศิลปวัฒนธรรมของรัฐ เพื่อสงวนรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรมไว้โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ บำรุงรักษาให้คงอยู่ เพื่อการเผยแพร่ การให้บริการ การส่งเสริมการเรียนรู้ ภายใต้แนวทางการดำเนินการที่มีการกระจายอำนาจภายใต้การประสานงานเครือข่ายเชื่อมโยงการบริหารงานจากส่วนกลางส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นและการสนับสนุนให้องค์กร ชุมชน รับผิดชอบร่วมกัน ทั้งนี้ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดสิทธิหน้าที่ของปวงชนชาวไทย และกำหนดกรอบแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มุ่งเน้นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง (มาตรา 78) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 284 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะทางด้านศิลปวัฒนธรรมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ดังนี้ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย (1) สิทธิในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลป วัฒนธรรมอันดีของประเทศ (มาตรา 46) (2) สิทธิในโครงการหรือกิจกรรมที่จะกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน(มาตรา 59) หน้าที่ของชนชาวไทย (1) หน้าที่ในการรับการศึกษา อบรม พึ่งพิทักษ์

และสืบสานวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น(มาตรา 69) แผนนโยบายแห่งรัฐ (1) รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในท้องถิ่นได้เอง (มาตรา 78) (2) รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ(มาตรา 81) การปกครองส่วนท้องถิ่น (1) ได้กำหนดให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจเพื่อการพัฒนาการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีสาระเกี่ยวกับการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบ การบริการสาธารณะและการจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 284) (2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น (มาตรา 289) และในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปวัฒนธรรม ดังนี้ มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้ (11) การบำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ทั้งนี้ ภายใต้แนวการบริหารงานของรัฐมุ่งที่จะลดขนาดของรัฐบาลและกระจายสู่ท้องถิ่น โดยกระจายให้ครบองค์ประกอบคือ โดย การกิจ งบประมาณ และบุคลากรให้ท้องถิ่นมีบทบาทมากขึ้น โดยหน่วยงานส่วนกลางจะสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานด้านการดูแลโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมให้อยู่ในกฎเกณฑ์และขอบเขตที่กำหนด

2.2 แนวความคิดในการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมประเพณี

แนวความคิดในการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมประเพณี ประกอบไปด้วยการค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น การสำรวจตรวจสอบสภาพทางกายภาพงาน โบราณคดีเพื่อการอนุรักษ์การศึกษา วิเคราะห์รูปแบบ และปัญหา การออกแบบและประมาณการ การอนุรักษ์และควบคุมงาน การจัดทำรายงานการอนุรักษ์ การดูแลรักษา การตรวจสอบและประเมินผล อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์ได้อย่างถูกต้องซึ่งอาจจะกระทำได้โดย

2.2.1 การป้องกันทางกฎหมาย (Protection) โดยการใช้มาตรการทางด้าน กฎระเบียบ ข้อบังคับเพื่อป้องกันการถูกรบกวน การถูกทำลายจากบุคคล

2.2.2 การบำรุงรักษา (Preservation) โดยการรักษาให้อยู่ในสภาพเดิม ซึ่งใช้มาตรการดูแลตรวจตราอย่างสม่ำเสมอ

2.2.3 การอนุรักษ์ (Conservation) โดยการดำเนินการเพื่อรักษาไว้อันอาจรวมถึงการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ร่วมด้วยเพื่อรักษาไว้ไม่ให้เสื่อมสภาพหรือเสื่อมสลายไป

2.2.4 การเสริมความมั่นคงทางวิศวกรรม(Consolidation) จะดำเนินการเมื่อมีความจำเป็นเพื่อป้องกันการสูญสลายแต่ต้องคำนึงถึงเทคนิควิธีการดั้งเดิม

2.1.5 การสร้างรูปแบบขึ้นมาใหม่ (Reconstruction) หมายถึงการสร้างขึ้นมาใหม่อีกครั้งโดยใช้วัสดุเก่าหรือใหม่ ด้วยเหตุผลความจำเป็นเนื่องจากของเดิมถูกทำลายจะด้วยภัยธรรมชาติ หรือจากการกระทำของมนุษย์ก็ตาม

2.1.6 การซ่อมแซมโดยใช้วิธี Anastylis หมายถึงการจัดชิ้นส่วนของวัสดุก่อสร้างของเดิมให้กลับเข้าที่เดิม ซึ่งวัสดุเหล่านั้นได้รับการวิเคราะห์และวินิจฉัยอย่างถูกต้องแล้ว การใช้วัสดุใหม่เข้าเสริมจะใช้ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อรักษาสภาพโครงสร้างและลดความขัดแย้งให้มากที่สุด

2.3 แนวคิดในการออกแบบผังบริเวณ

แนวคิดในการออกแบบผังบริเวณ การวางผังที่ดิน วันชัย บุญสุวรรณ์, (2531) กล่าวว่า เป็นศิลปะของการออกแบบให้มีการเกี่ยวข้องสัมพันธ์โดยคำนึงถึงส่วนละเอียดต่าง ๆ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยแบบละเอียดทางวิศวกรรมและแบบละเอียดทางพื้นภูมิและสถาปัตยกรรม และการเชื่อมโยงถึงความละเอียดอ่อนของศิลปวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ วิถีชีวิตชุมชน รวมไปถึงข้อจำกัดต่าง ๆ ประกอบด้วย ทั้งนี้หากพิจารณาในแง่ของรูปแบบแผนผังนี้จะต้องเชื่อมโยงถึงความประสงค์ในด้านการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้อาศัย ผู้ใช้ประโยชน์ และสายใยความเป็นอยู่ดั้งเดิมของสิ่งทั้งหลาย และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอันประกอบเป็นตัวบริเวณแผนผังนั้น ผังแต่ละแห่งไม่เลือกที่จะเป็นผังตามธรรมชาติ หรือประดิษฐ์ขึ้นมาโดยมนุษย์ถือว่า มีความพิเศษในตัวของมันเอง และทุก ๆ ส่วนต่างก็มีความหมายเมื่อเปรียบเทียบกับส่วนรวม จึงจำเป็นที่ต้องรู้ถึงคุณค่าของส่วนรวมให้ดี ไม่ใช่แต่เพียงนี้กว่าแผนผังนั้นให้ประโยชน์ภายในขอบเขตเนื้อที่แต่อย่าง เดียวแต่ต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ช่างเคียงด้วยเสมอ สิ่งสำคัญที่ไม่อิงหย่อนไปกว่าคือการที่จะสร้างผังบริเวณใดๆ นั้น สามารถสนองความต้องการของฝ่ายใดเพราะมักปรากฏอยู่บ่อย ๆ ว่าความประสงค์ต่าง ๆ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นนั้นเป็นไปอย่างเลื่อนรางไม่ชัดเจน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ออกแบบวางผังจะต้องวางแนวทางให้ถี่ถ้วน โดยสามารถเข้าใจเหตุการณ์ได้อย่างลึกซึ้งเพื่อที่จะออกแบบได้อย่าง สมคุณค่า มีความยืดหยุ่นพอที่จะรับการแก้ไขปรับปรุงได้ ภายใต้ความเป็นไปได้ในด้านต้นทุน

ดำเนินการ การบำรุง และความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมดั้งเดิมข้างเคียง อย่างไรก็ตามในการศึกษาค้างนี้จะมุ่งเน้นในด้านการนำเสนอการปรับปรุงแผนผังบริเวณแนวกำแพงเมืองเก่า ซึ่งมีข้อจำกัดในการใช้สถานที่ซึ่งจะสามารถกระทำได้เช่น การปรับผิวทางเดิน การตกแต่งภูมิประเทศเล็ก ๆ น้อย ๆ (Minor landscaping) ของพื้นที่ที่จะศึกษา

2.4 แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (2525 – 2529) เป็นต้นมาโดยถือเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชนเป็นยุทธวิธีที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนา อันมีเป้าหมายสำคัญทั้งการพัฒนาคนและส่งเสริมความเป็นธรรมในสังคม (ไพรัตน์ เคะชรินทร์ : 2527) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทั้งหน่วยงานของภาครัฐหรือเอกชนก็ตามต่างให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นทั้งโดยการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมหรือดำเนินการในโครงการที่รัฐได้กำหนดขึ้น อकिन รพีพัฒน์ (2527) ได้อธิบาย “การมีส่วนร่วม” ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคมที่ได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งสามารถแสดงออกมาในรูปของการตัดสินใจในการดำรงชีวิตของตนเอง โดยแบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 ระดับคือ

1. ร่วมกันค้นหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข
2. ร่วมกันตัดสินใจ และเลือกแนวทางเพื่อวางแผนแก้ไขต่อไป
3. ร่วมกันในการปฏิบัติงานในกิจกรรมพัฒนาตามแผนงานโครงการ
4. ร่วมกันประเมินผลงานและกิจกรรมพัฒนา

ไพรัตน์ เคะชรินทร์ (2527) ได้แบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 8 ลักษณะ ดังนี้

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้า และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนถึงความต้องการของชุมชน

2. ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขหรือลดปัญหาของชุมชน สร้างสรรสิ่งใหม่ ที่มีประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไข ปัญหาความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีขีดจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมโดยโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ ในระยะยาวด้วย

ทั้งนี้ได้เสนอหลักการและแนวทางการพัฒนาที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. ยึดหลักความต้องการและปัญหาของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม หากกิจกรรมที่จะนำไปให้ประชาชนเป็นเรื่องใหม่ ต้องใช้เวลาในการกระตุ้นแรงเร้าความสนใจให้ ความรู้ความเข้าใจ จนประชาชนยอมรับความจำเป็นและประโยชน์ในการทำกิจกรรมเหล่านั้น
2. กิจกรรมต้องดำเนินการในลักษณะกลุ่ม เพื่อสร้างพลังกลุ่มในการรับผิดชอบ ร่วมกันสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่ม ปลูกฝังทัศนคติและพฤติกรรมที่ดีและเห็นแก่ส่วน รวมมากกว่าส่วนตัว
3. แนวทางการพัฒนาในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ต้องคำนึงถึงขีดความสามารถ ของประชาชนที่ได้รับการดำเนินการต่อไป โดยไม่พึ่งพาทภายนอก เฉพาะในระยะเริ่มแรกต้องไม่พุ่ม เทในลักษณะการให้เปล่าโดยสิ้นเชิง ต้องทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกเป็นเจ้าของกิจกรรมและ ต้องสามารถทำต่อไปเองได้
4. กิจกรรมพัฒนาที่นำเข้าไปในชุมชนต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมพร้อมทั้ง สภาพชุมชน ซึ่งหมายรวมถึง การใช้ทรัพยากรชุมชนสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี
5. การเริ่มต้นกิจกรรมต้องอาศัยผู้นำชุมชนคือ ผู้นำตามธรรมชาติที่ชาวบ้านเคารพ นับถือผู้นำทางศาสนา ผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งจากราชการเพื่อให้ เป็นผู้บุกเบิก

ขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ทั้ง 8 ขั้นตอน
นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, (2527) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
พัฒนาชุมชนไว้ 2 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมแบบมีตัวแทน (Representative) คือจะเข้าร่วมกิจกรรมโดย
ผ่านตัวแทนของตน
2. การเข้าร่วมแบบไม่มีตัวแทน (Nonreader sensitive) คือจะเข้ามามีส่วนร่วม
โดยตรง

อย่างไรก็ตามองค์การสหประชาชาติได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 3
รูปแบบคือการมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง (Spontaneous) โดยการเป็นอาสาสมัครหรือรวมตัวกันเอง
ขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยเป็นการกระทำที่มีได้รับการช่วยเหลือจากภายนอกการมีส่วน
ร่วมแบบชักนำ (Induced) เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการเห็นชอบหรือการสนับสนุน โดยรัฐบาล
ซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นลักษณะทั่วไปของประเทศที่กำลังพัฒนาการมีส่วนร่วมแบบบังคับ
(Coercived) เป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลภายใต้การจัดการ โดย
เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันที แต่จะไม่ได้
ผลในระยะยาวและจะมีผลเสียที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุดอย่างไรก็ตามการ
มีส่วนร่วมของประชาชนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยและเงื่อนไขต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง
หลายประการปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมดังนี้คือ

1. ความศรัทธาที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทำให้มีประชาชนมาร่วมในกิจกรรม
ต่าง ๆ ที่เป็นส่วนรวมเช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การร่วมทำบุญก่อสร้างโบสถ์ ศาลา
 เป็นต้น
2. ความเกรงกลัว ความเกรงใจต่อบุคคลที่เคารพนับถือ มีเกียรติยศ หรือตำแหน่ง
หน้าที่ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ศรัทธาหรือมีความเต็มใจ
อย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น การขอให้ผู้ใหญ่ออกแรงขอ เป็นต้น
3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบังคับบังคับ
ให้มีส่วนร่วมในการกระทำนั้น ๆ

นเร เหล่าวิชาและคณะ (2539) ได้ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนโครงการ
การสุพรรณบุรี พบว่าเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาดังนี้

1. เงื่อนไขเกี่ยวกับเวลา ประชาชนจะต้องมีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ
ในกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนั้นกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการต้องคิดคำนึงถึงเวลาเป็นสำคัญมิ
เช่นนั้นแล้วอาจนำไปสู่การแปลผลของความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนผิดไปกลายเป็นว่า

ประชาชนไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมทั้ง ๆ การกำหนดเวลาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกับเวลาว่างของประชาชนในชุมชน เป็นต้น

2. โครงการต่าง ๆ ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมตามกระบวนการของการมีส่วนร่วม ไม่ใช่มีส่วนร่วมในขั้นตอนสุดท้ายเพียงการรับรู้ภายหลังการตัดสินใจดำเนินโครงการไปแล้ว

3. ประชาชนต้องมีความตั้งใจและเต็มใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมที่จัดให้มีขึ้น และเช่นเดียวกันหน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ก็ต้องมีความจริงจังในการดำเนินงานเช่นเดียวกัน

สรุป แนวคิดที่ใช้ในการศึกษาจากการพิจารณาถึงแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาครั้งนี้อันประกอบไปด้วย แนวคิดในการบริหารจัดการศิลปวัฒนธรรมของรัฐ แนวคิดในการบำรุงศิลปวัฒนธรรมประเพณี แนวคิดในการออกแบบผังบริเวณ แนวคิดในการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าพื้นที่ที่ศึกษามีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่ที่เป็นโบราณสถานในมิติหนึ่งในขณะที่เดียวกันก็อยู่ในสภาพที่เป็นชุมชนแออัดที่มีปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ อีกมิติหนึ่งในเวลาเดียวกันที่จะต้องมีการกำหนดแนวทางที่สอดคล้องประสานเพื่อความเหมาะสมในแผนการดำเนินงาน แนวคิดต่าง ๆ ข้างต้นจะนำมาใช้ในการศึกษาเพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์การดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินนโยบาย แผนงาน กิจกรรมต่าง ๆ ในอดีต และใช้เป็นแนวทางในการนำเสนอแบบจำลองของแผนการปรับปรุงและฟื้นฟูปรับปรุงและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมบริเวณกำแพงเมืองชั้นนอกในการศึกษาครั้งนี้ โดยมีกรอบการศึกษาดังต่อไปนี้

2.5 หลักการอนุรักษ์โบราณสถานตามทฤษฎีการใช้พื้นที่

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดเตรียมพื้นที่กลางเชื่อมโยงระหว่างบริเวณสาธารณะกับบริเวณที่ต้องการความเป็นสัดส่วนเฉพาะตัว (DEFENSIBLE SPACE)

ในการพิจารณาแบ่งกลุ่มการใช้กิจกรรมและกลุ่มการใช้สอยของพื้นที่ในผังบริเวณคณะผู้ดำเนินงานโครงการ ได้อาศัยทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดที่ว่างในลักษณะของการจัดเตรียมพื้นที่กลางเชื่อมโยงระหว่างบริเวณสาธารณะกับบริเวณที่ต้องการความเป็นสัดส่วนเฉพาะตัว (DEFENSIBLE SPACE) ตามทฤษฎีของออสการ์ นิวแมน (OSCAR NEWMAN : DEFENSIBLE SPACE, ARCHITECTURAL PRESS, LONDON, 1972) เพื่อให้การจัดกลุ่มของกิจกรรมมีความชัดเจนและสนองความต้องการของผู้ใช้กิจกรรมได้เหมาะสมตามบทบาทหลักของวัด ทั้งกิจกรรม

ทางศาสนาสาธารณะสงเคราะห์และการท่องเที่ยว โดยใช้พื้นที่กลางนี้เป็นจุดเชื่อมโยงความสัมพันธระหว่างประโยชน์ใช้สอยที่ต่างกันและยังสามารถเป็นบริเวณที่ป้องกันการบุกรุกทำลาย

2. หลักการในการดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมของอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

3. หลักการและกระบวนการดำเนินงานด้วยการวางแผนและออกแบบ ได้ดำเนินการตามแนวทางการวางแผนบริเวณ (SITE PLANNING, Massachusetts, U.S.A., 1969) ขั้นตอนในการดำเนินงานด้านวางแผนบริเวณ แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 8 ขั้นตอนคือ

3.1 การแจกแจงปัญหา (DEFINING THE PROBLEM)

3.2 การวางโครงการ วิเคราะห์แหล่งที่ตั้งและกลุ่มผู้ใช้สอย (PROGRAMMING, AND THE ANALYSIS OF SITE AND USER)

3.3 การออกแบบและการประมาณราคาขั้นต้น (SCHEMATIC DESIGN AND PRELIMINARY COST ESTIMATE)

3.4 การปรับปรุงแบบและรายละเอียดค่าใช้จ่าย (DEVELOPED DESIGN AND DETAILED COSTING)

3.5 การทำเอกสารสัญญา (CONTRACT DOCUMENTS)

3.6 การประมูลงานรับเหมา (BIDDING AND CONTRACTING)

3.7 การก่อสร้าง (CONSTRUCTION)

3.8 การส่งมอบงานเพื่อให้อาคารและการบริการ (OCCUPATION AND MANAAGEMENT)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บริษัท หลุยส์ เบอร์เจอร์ อินเตอร์เนชันแนล , อิงค์และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2534) ได้ศึกษา เรื่องนโยบายพื้นฐานแผนการปฏิบัติการด้านการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์และสิ่งแวดล้อมได้เสนอถึงแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และสภาพแวดล้อมของเมืองเชียงใหม่ที่มุ่งเน้นความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนในท้องถิ่น โดยมีขอบเขตครอบคลุมถึงนโยบายพื้นฐานแผนปฏิบัติการด้านกฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมาย การลงทุนสาธารณะ การฝึกอบรมและโครงการจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยเน้นให้มีการควบคุมการใช้ที่ดินในเขตกรอบคูเมืองชั้นในอย่างเข้มข้น โดย

การใช้มาตรการทางด้านผังเมืองควบคุมความสูงของอาคาร การกำหนดแนวรั้วของอาคารมีการนำเสนอการจัดระบบจราจรในเขตเมืองเก่า ซึ่งจุดเด่นของแผนการดังกล่าวได้นำเสนอให้มีการปรับเปลี่ยนแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ รวมไปถึงการปรับปรุงระบบการคลังท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์และศิลปกรรมเพื่อประสานการพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และควบคุมสภาพแวดล้อมของเมือง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2535) ได้ศึกษาโครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่ได้กล่าวถึงโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครและจังหวัดท่องเที่ยวในภูมิภาค (เชียงใหม่ ภูเก็ต พังงา กระบี่ อุบลราชธานี อุดรธานี) ได้เสนอแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองเชียงใหม่ในช่วงปี 2536 – 2539 เช่น โครงการพัฒนาเส้นทางเดินเที่ยวในบริเวณคูเมืองเก่าและปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณหน้าวัดพระสิงห์และวัดสวนดอก โครงการจัดตั้งหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ โครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บริเวณกำแพงเมือง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(2539)ได้ทำการศึกษาโครงการเมืองแฝด เชียงใหม่ลำพูนได้เสนอแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแนวกำแพงเมืองชั้นนอก โดยให้ดำเนินการโยกย้ายชุมชน ตลาดต้นไม้ที่เทศบาลนครเชียงใหม่ได้ดำเนินการ รวมไปถึงการจัดซื้ออาคารพาณิชย์ของเอกชนซึ่งบังกัสนิภาพของแนวกำแพงจำนวน 40 คูหาพื้นที่ประมาณ 2.15 ไร่ โดยของบประมาณสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมศิลปากร เทศบาล รวมไปถึงเงินบริจาคในรูปแบบต่าง ๆ และในส่วนพื้นที่ที่เป็นที่ดินของเทศบาลได้เสนอแนวความคิดให้มีการย้ายชุมชนออกทั้งหมดและดำเนินการก่อสร้างอาคารที่พักอาศัย 4 ชั้น บนพื้นที่ดินของเทศบาลด้านทิศใต้ติดกับสุสานหายยาแทน โดยให้เทศบาลดำเนินการโดยการสนับสนุนงบประมาณจากการเคหะแห่งชาติและให้เทศบาลจัดหาผลประโยชน์จากผู้โยกย้ายไปอยู่ในอาคารที่พักอาศัยดังกล่าว และได้เปิดทางเลือกไว้ให้กับชุมชนที่ประสงค์จะย้ายไปยังแหล่งที่อยู่อาศัยใหม่ใกล้เมืองเช่นที่การเคหะหนองหอย เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามได้เสนอให้มีการดำเนินการย้ายชุมชนที่รุกแนวกำแพงจริง ๆ เป็นลำดับต้น ส่วนที่เหลือให้ดำเนินการปรับปรุงสภาพแวดล้อมจัดระเบียบทางเดิน ติดตั้งระบบไฟฟ้าแสงสว่าง นอกจากนั้นในส่วนของที่ดินที่ราชพัสดุที่โรงพยาบาลสวนปรุงใช้อยู่ได้มีการเสนอแนะรูปแบบอาคารก่อสร้างๆ ต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นใกล้แนวกำแพงให้คำนึงถึงรูปแบบ ภูมิสถาปัตยกรรม เพื่อให้สอดคล้องและลดความขัดแย้งในรูปแบบในภายหลังในส่วนของการปรับปรุงได้นำเสนอแนวทางในการปรับปรุงคือให้มีการเสริมโครงสร้าง จัดระบบระบายน้ำและปลูกพืชคลุมดินป้องกันการกัดเซาะ บูรณะเสริมส่วนที่เป็นกำแพงอิฐและใบเสมาตามข้อสันนิษฐาน และหลักฐานอื่น ๆ ส่วนบริเวณลานกว้างให้ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์จรดแนวถนนล้อมเมืองและถนนหายยา นอกจากนั้นให้มีการขุดลอกลำคูไหลและปรับปรุงภูมิทัศน์ให้มีความสวยงามในขณะที่เห็นควรให้มีการขุด

แต่งเพื่อบูรณะป้อมกลมตามรูปแบบที่มีอยู่ ทั้งนี้ได้มีการนำเสนอโครงการปรับปรุงกำแพงเมืองดังกล่าวออกเป็น 2 ระยะในกรอบเวลา 5 ปี คือระยะที่ 1 ตั้งแต่แจ้งกู้เรื่องถึงป้อมกลม พื้นที่พัฒนาประมาณ 31.1 ไร่ โดยใช้งบประมาณลงทุนทั้งสิ้นประมาณ 238 ล้านบาท ระยะที่ 2 การพัฒนาตั้งแต่ป้อมกลมถึงประตูหยาขยาพื้นที่ประมาณ 19.3 ไร่ โดยใช้งบประมาณลงทุนทั้งสิ้นประมาณ 217 ล้านบาท รวมทั้งโครงการ 455 ล้านบาทแยกเป็นงบประมาณการย้ายผู้อยู่อาศัยและซื้ออสังหาริมทรัพย์ เป็นเงิน 415 ล้านบาท และงบประมาณในส่วนการปรับปรุงสภาพกำแพงและพื้นที่เป็นเงินงบประมาณ 40 ล้านบาท ในการดำเนินการดังกล่าวได้เสนอให้สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่เป็นเจ้าของโครงการและจัดตั้งคณะทำงานโครงการเพื่อดำเนินการและประสานงาน โดยมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย กรมศิลปากร ผังเมืองจังหวัด เทศบาลนครเชียงใหม่ อนุรักษ์จังหวัด โยธาธิการจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หน่วยงานสาธารณสุขปโคอื่น ๆ ตลอดจนหน่วยงานเอกชนและองค์กรอิสระและมีตัวแทนชุมชนทิพยนตร์เข้าร่วมเป็นคณะทำงานด้วย

หน่วยศิลปากรที่ 4 (2537) ซึ่งมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบโบราณสถานในเขตภาคเหนือตอนบนได้เสนอเอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทโครงการบูรณะและอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ เสนอต่อคณะกรรมการจัดทำแผนแม่บท กองโบราณคดี กรมศิลปากร ประกอบด้วยแผนด้านการศึกษาค้นคว้าด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปกรรมต่าง ๆ บริเวณเมืองเชียงใหม่ แผนการขุดแต่งโบราณสถาน แผนการปรับปรุงและพัฒนาชุมชนแผนงานพัฒนาการด้านท่องเที่ยว แต่ที่สำคัญที่สุด หน่วยศิลปากรได้เสนอให้มีการย้ายพ่อค้าที่รุกที่บริเวณสวนบวกหาดตรงแจ้งกู้เรื่องออกไปแล้วปรับปรุงภูมิทัศน์ ซึ่งต่อมาได้มีการย้ายผู้บุกรุกไปแล้วในปี 2539 โดยย้ายไปยังสุสานหยาขยาจัดปรับเป็นตลาดต้นไม้แห่งใหม่โดยบริเวณที่มีการย้ายชุมชนออกได้มีการปรับปรุงเป็นพื้นที่สีเขียวของเมืองเป็นสวนกาญจนาภิเษก นั้นเอง

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบทคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยมหิดลและคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2537) ได้เสนอแผนการจัดการและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมเมืองเก่าเชียงใหม่ โดยได้เสนอแนวทางการพัฒนาปรับปรุงออกเป็น 7 โครงการประกอบด้วย โครงการที่ 1 ปรับปรุงบริเวณกำแพงเมืองและคูเมืองชั้นนอกจากแจ้งกู้เรื่องถึงป้อมหยาขยา โครงการที่ 2 ปรับปรุงกำแพงดินตั้งแต่ป้อมกลมถึงประตูหยาขยา โครงการที่ 3 ปรับปรุงกำแพงเมืองตั้งแต่ประตูหยาขยาถึงประตูก้อม โครงการที่ 4 ปรับปรุงกำแพงดินช่วงถนนระแงง โครงการที่ 5 ปรับปรุงแนวกำแพงเมืองช่วงถนนลอยเคราะห์ ถนนกำแพงดินและถนนท่าแพ โครงการที่ 6 ปรับปรุงบริเวณหน้าวัดชัยศรีภูมิ โครงการที่ 7 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมริมคลองแม่ข่า โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงแนวกำแพงเมืองเก่าช่วง

แจ้งผู้เกี่ยวข้องถึงประตูลูกค้าผู้ศึกษาได้เสนอแนะแนวการดำเนินการ โดยให้ยุติการให้เช่าที่ดินของราชพัสดุย้ายบ้านเรือนราษฎรระหว่างกำแพงเมืองถึงทางหลวงหมายเลข 1141 ทั้งหมด กำหนดเขตกำแพงเมืองเพื่อป้องกันการบุกรุก ให้มีการปลูกหญ้า พืชคลุมดิน ตกแต่งต้นไม้ริมกำแพงและบนกำแพง โดยไม่ตัดต้นไม้ใหญ่ที่ให้ความร่มรื่น ปรับปรุงป้อมกลมให้สามารถมองเห็นจากทางหลวงหมายเลข 1141 โดยพิจารณาจากภาพถ่ายจากหลักฐานทางวรรณคดี ปรับปรุงลำคูไหลและตกแต่งคลองให้เป็นธรรมชาติพร้อมทั้งทำสะพานข้ามลำคูไหลทั้งนี้มีการสอบถามข้อมูลจากผู้ที่ได้รับผลกระทบคือผู้อยู่ในชุมชนทิพยเนตรซึ่งไม่คัดค้านการอนุรักษ์กำแพงเมืองเก่าแต่ไม่เห็นด้วยที่การอนุรักษ์จะกระทบกับผู้อยู่อาศัย หากจำเป็นต้องย้ายผู้อยู่อาศัยออกไปขอให้อยู่ใกล้ตัวเมือง โดยให้รัฐมีส่วนช่วยสนับสนุนงบประมาณในการย้ายที่อยู่ดังกล่าวในขณะที่นักวิชาการและกลุ่มอนุรักษ์เมืองเชียงใหม่เห็นด้วยกับการอนุรักษ์แนวกำแพงเมืองตลอดทั้งแนวและควรที่จะอพยพชาวบ้านผู้บุกรุกออกไปทั้งหมดโดยมีแผนการดำเนินการที่ชัดเจนในขณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเห็นว่าควรปรับปรุงเป็นบางส่วนเท่านั้น โดยให้มีการอนุรักษ์แนวกำแพงดินทำเป็นสวนสาธารณะขนาดเล็กมีการปลูกดอกไม้ต้นไม้ ทำทางเดินหรือทางจักรยาน แต่อย่างไรก็ตามในการเสนอแนวทางการดำเนินการนั้นไม่ได้แสดงงบประมาณในแต่ละโครงการไว้เป็นเพียงการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอแนวคิดการพัฒนาเท่านั้น สำหรับหน่วยงานหลักนั้นคณะผู้ศึกษาได้เสนอให้กรมศิลปากรเป็นเจ้าของโครงการโดยให้หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น กรมธนารักษ์ เทศบาลนครเชียงใหม่ กรมที่ดิน กรมอัยการ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมแรงงานเป็นหน่วยงานประสานการดำเนินงาน

สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่(2539) ได้จัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่สีเขียวในเมืองหลัก : เชียงใหม่ เพื่อเสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ได้ศึกษาและเสนอแผนงานโครงการปรับปรุง คุณภาพของสวนสาธารณะในเมืองเชียงใหม่ โดยเสนอโครงการฟื้นฟูที่โล่งว่างสาธารณะบริเวณโบราณสถาน คูน้ำ กำแพงเมือง วัดร้าง โดยได้เสนอแนวทางให้กรมศิลปากรร่วมมือกับจังหวัดเชียงใหม่และเทศบาลนครเชียงใหม่จัดตั้งคณะกรรมการฟื้นฟูที่ดินเขตโบราณสถาน โดยการจัดทำแผนงานด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน การจัดทำรายงานการสำรวจสภาพโบราณสถาน โดยเน้นพื้นที่สีเขียวรอบคูเมือง และตลอดแนวกำแพงเมืองชั้นในและชั้นนอก โดยให้สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 6 เชียงใหม่ และกองทุนด้านการอนุรักษ์โบราณสถานในเขตเชียงใหม่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2539) ได้ทำการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการและจัดลำดับความสำคัญการลงทุนเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ ได้เสนอโครงการการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อประกาศเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมเมืองเชียงใหม่ ลำพูน โดยได้กล่าวถึงปัญหาการใช้ที่ดินและทำลายสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมการรุกกล้าโดยการยึดครอง

พื้นที่ที่เป็นแหล่งศิลปกรรมเพื่อใช้ประโยชน์ส่วนตน การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและนำไปสู่การสูญหายทางวัฒนธรรม(Cultural Loss) การขาดสำนักต่อส่วนรวม และเสนอให้อนุรักษ์ตามแนวคิด Historic City ที่ส่งเสริมการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การพัฒนาคน การศึกษาให้ความรู้แก่เยาวชน การพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์กำแพงเมืองนั้นได้เสนอให้ กรมศิลปากรจัดทำเขตป้อมปราการเขตกำแพงเมือง ให้ประสานงานกับเทศบาลนครทำการสำรวจข้อมูลประชากรที่บุกรุกเขตโบราณสถาน ประสานงานกับกรมอัยการเพื่อดำเนินงานด้านกฎหมายเพื่อดำเนินการขั้นต้นเกี่ยวกับการโยกย้ายชุมชน ให้กรมศิลปากรประกาศเขตโบราณสถานให้ครอบคลุมพื้นที่ราชพัสดุจัดทำแผนงานปรับปรุงบริเวณด้วยการทำทางเดินเท้า การปลูกหญ้า พืชคลุมดิน ตกแต่งต้นไม้ริมกำแพง บนกำแพง และการปรับปรุงบริเวณป้อมหยาและมีการเสนอรูปแบบของคณะกรรมการบริหารแผนการประกาศเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมเมืองเชียงใหม่ลำพูน(ส่วนกลาง)ให้ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเป็นประธาน และผู้ว่าราชการเป็นประธานในระดับจังหวัด

สมโชติ อ๋องสกุล (2540) ได้เสนอบทความเรื่อง พื้นชีวิตแม่ข่า : ฝันที่อยากให้เป็นจริง ได้เสนอแนวทางเพื่อจัดการเกี่ยวกับกำแพงเมืองและคลองแม่ข่าโดยให้มีการสร้างทางเดินตลอดแนวกำแพง ปลูกไม้พุ่มประดับให้สวยงาม ในขณะที่เดียวกันให้หามาตรการที่จะโยกย้ายบ้านและชุมชนออกจากแนวกำแพงเมืองและทำการปรับปรุงเป็นพื้นที่โล่งทำเป็นข่วงหรือสวนสาธารณะ นอกจากนี้ให้มีการประสานงานกับกรมศิลปากรเพื่อให้ดำเนินการบูรณะปรับปรุงแนวกำแพงเมืองเก่าส่วนที่เหลือ ในขณะที่เดียวกันได้ย้าให้เทศบาลนครเชียงใหม่มีความจริงจังในการแก้ไขปัญห โดยการใช้พระราชบัญญัติควบคุมการอาคาร พ.ศ 2522 มาบังคับใช้อย่างจริงจัง

นิวัตร ต้นทยานุสรณ์ (2540) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการคลองแม่ข่า ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้เสนอแนวคิดและรูปแบบของการปรับปรุงภูมิทัศน์ตลอดแนวกำแพงดินซึ่งต่อเนื่องกับแนวคลองแม่ข่าโดยได้เสนอแนวทางไว้เป็น 2 กรณีคือ กรณีที่สามารถย้ายชุมชนได้ ให้กรมศิลปากรดำเนินการปรับปรุงแนวกำแพงให้เหมือนเดิม ปรับตกแต่งไม้พุ่มไม้เตี้ยเพื่อประดับแนวกำแพง ก่อสร้างท่อระบายน้ำและทางเท้าที่มาตรฐานสำหรับการสัญจรทางเท้าหรือทางจักรยาน ควบคุมการทิ้งขยะเศษวัสดุ การจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นระบบ ติดตั้งป้ายประกาศกำหนดเขตแนวให้ชัดเจนป้องกันการบุกรุก กรณีที่ไม่สามารถย้ายชุมชนได้ให้ดำเนินการจัดตั้งองค์กรชุมชนขึ้นเพื่อมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาพื้นที่และโบราณสถานและการปักเขตแนวที่ชัดเจนเพื่อป้องกันการบุกรุกเพิ่มเติม

สรุป ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีชุมชนโบราณทิ้งร่องรอยอารยธรรมเก่าที่ควรแก่การบำรุงไว้ให้เป็นมรดกสืบทอดแก่ชนรุ่นหลังไว้มากมาย แต่ในปัจจุบันซากโบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งโบราณคดีรอยอารยธรรมต่าง ๆ เหล่านี้ถูกบุกรุกและทำลายลงเป็นจำนวนมากเพียงกำลังเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรซึ่งมีอยู่เพียงจำนวนจำกัดไม่เพียงพอและไม่อาจดูแลให้ทั่วถึง จึงจำเป็นต้องอาศัยชาวบ้านในท้องถิ่นเข้ามาช่วยดูแลรักษา เพื่อให้มรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติอยู่สืบไป

การดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะ โบราณสถานเท่าที่ผ่านมาส่วนใหญ่รัฐโดยกรมศิลปากรเป็นผู้ดูแลโดยตรง ตั้งแต่การซ่อมแซม บำรุงรักษา การป้องกัน การจัดกิจกรรมและบริการอื่น ๆ ประชาชนมีสิทธิเพียงใช้บริการเข้าชมไม่อาจเข้าไปมีส่วนผูกพันแสดงความเป็นเจ้าของร่วมใด ๆ ได้ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าทางราชการไม่ให้สิทธิความเป็นเจ้าของแก่ประชาชน โบราณสถานเป็นของกรมศิลปากรเป็นเหตุให้ประชาชนเจ้าของพื้นที่บางแห่งเกิดทัศนคติไม่ดีต่อหน่วยงานกรมศิลปากรในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อขจัดความเข้าใจผิดดังกล่าวและให้โบราณสถานมีความปลอดภัยได้รับการดูแลรักษาดีขึ้น กรมศิลปากรควรตระหนักถึงความจำเป็นมอบสิทธิความเป็นเจ้าของร่วมแก่หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติโบราณสถานและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ให้ชุมชนและชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชนของตนเอง โดยมีเจ้าหน้าที่ของกรมศิลปากรเป็นผู้อำนวยความสะดวกคอยสนับสนุนช่วยเหลือ

2.7 กรอบการศึกษาเพื่อเสนอแผนการปรับปรุงและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

กรอบการศึกษาผู้ศึกษามุ่งเน้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายแห่งรัฐทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นที่ได้ดำเนินการในอดีตต่อการปรับปรุงชุมชน แนวกำแพงเมืองเก่าผลการดำเนินการตามแนวนโยบายดังกล่าวที่มีผลต่อการเกิดขึ้นของชุมชนกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ผลกระทบต่อสภาพทางกายภาพของชุมชนและแนวกำแพงในขณะเดียวกันกับศึกษาข้อมูลแนวคิดการบริหารงานของรัฐตามแนวทางรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ 2540 ที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนบทบาทของหน่วยงานต่าง ๆ อันเป็นเงื่อนไขใหม่ในการบริหารงานที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นที่ถือเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาชาติประกอบกับการศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับการศึกษาของผู้ที่ได้ดำเนินการที่ผ่านมาในพื้นที่เดียวกัน ศึกษาสภาพทางด้านกายภาพเพื่อทราบถึงเงื่อนไข ข้อจำกัดต่าง ๆ ทั้งในส่วน of หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ข้อและนำมาวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้และนำเสนอข้อมูลเป็นแบบจำลองของแผนปรับปรุงและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมบริเวณกำแพงเมืองชั้นนอกต่อไป

กรอบการศึกษาเพื่อเสนอแผนการปรับปรุงและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมบริเวณกำแพงเมืองชั้นนอกในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

